Naar het einde van de Tachtigjarige Oorlog

Watermolen

‘Een korenmolen maalt koren en een watermolen maalt …’ ‘Nee Jos, ik trap er niet in. Je moet niet denken dat ik “water” zeg’, reageert Mirthe. ‘Toch is het zo! Kijk maar: Hier heb ik een informatieboekje voor mijn spreekbeurt over molens.’ Samen lezen ze over watermolens die polders droogmalen.

Stadhouder Frederik Hendrik (1584-1647)

Fredrik Hendrik en zijn vrouw Amalia van Solms

Stedendwinger

In 1625 stierf prins Maurits. Hij had zijn krachten gegeven aan de vrijheid van ons land en de handhaving van de calvinistische godsdienst.
De Staten-Generaal benoemden Frederik Hendrik, Maurits’ halfbroer, tot kapitein-generaal van het Staatse leger. De gewestelijke Staten kozen hem tot stadhouder. Friesland en Groningen hadden Ernst Casimir, een broer van Willem Lodewijk, reeds als stadhouder.
Omdat het Twaalfjarig Bestand was afgelopen, sloeg Frederik Hendrik in 1629 het beleg om ’s-Hertogenbosch. De stad was omringd door moerassen.

Frederik Hendrik en Ernst Casimir bij ’s-Hertogenbosch door Pauwels van Hillegaert

Waterbouwkundige Leeghwater damde de rivieren af en maalde ondergelopen velden droog. De soldaten konden nu de vestingstad vanuit hun loopgraven beschieten. Een naderend Spaans leger deed Frederik Hendrik niet wijken. Eindelijk gaven de verdedigers Den Bosch over. Door dit succes kreeg Frederik Hendrik de erenaam: Stedendwinger.

Ernst Casimir, stadhouder van Friesland en Groningen

Prins Frederik Hendrik en zijn vrouw Amalia van Solms lieten Huis ten Bosch in Den Haag bouwen

'Zijne Hoogheid'

Frederik Hendrik trouwde met Amalia van Solms. Zij spiegelden zich aan Europese vorstenhuizen. Frederik Hendrik liet paleizen bouwen en buitenplaatsen aanleggen. Daar hield het paar grootse feesten met veel gasten. In de paleiszalen stonden prachtige meubels. Aan de muren hingen kostbare schilderijen. Buiten de gebouwen lagen strak aangelegde tuinen. Frederik Hendrik gedroeg zich als een vorst. De Franse koning sprak hem aan met 'Son Altesse'. De Staten-Generaal gingen de prins toen ook 'Zijne Hoogheid' noemen.

Sint-Jan in 's-Hertogenbosch met moerassen op de voorgrond

Standbeeld van koning Gustaaf Adolf in Stockholm, Zweden

Koning Gustaaf Adolf

(1594-1632)

Het Concilie van Trente bepaalde, dat de rooms-katholieke kerk gezuiverd moest worden van misstanden. Tevens moest de Reformatie met kracht bestreden worden. Dit werd de Contrareformatie genoemd. Toen de Duitse keizer de protestanten in de Dertigjarige Oorlog (1618-1648) ging vervolgen, kwam koning Gustaaf Adolf uit Zweden met zijn geoefend leger te hulp. Hoewel hij sneuvelde, was hij een middel in Gods hand om de Duitse protestanten te redden.

De strijd ter zee

Piet Hein (1577-1629)

Twee keer per jaar zeilde vanuit Amerika een vloot naar Spanje, beladen met zilver. Uit deze schatten betaalde Spanje zijn kostbare oorlogen. In 1628 voer admiraal Piet Hein naar Cuba. Toen de Spaanse zilverschepen door storm vastliepen op een modderbank, lukte het Piet Hein verschillende schepen te kapen. Beladen met zilver keerde zijn vloot naar het vaderland terug.

Amsterdamse gevel van een grachtenpand met admiraal Tromp

Maarten Harpertszoon Tromp (1598-1653)

Spanje werd in 1639 in de Zuidelijke Nederlanden bedreigd door de Republiek en Frankrijk. Daarom stuurde Spanje weer een Armada met hulptroepen naar het noorden. In het Kanaal werd de Spaanse vloot opgewacht door Maarten Harpertszoon Tromp. Met zeventien schepen viel hij de 67 Spaanse schepen aan. De Spanjaarden vluchtten naar het Engelse Downs, maar Tromp zocht de Armada op. Hij vernietigde haar in de Slag bij Duins.

Standbeeld van Piet Hein in zijn geboortestad Rotterdam

De verovering van de Schenkenschans in 1639 door Frederik Hendrik

De vrede van Münster

Het stadhuis van Münster

De vrede gesloten

Frederik Hendrik wilde samen met Frankrijk de oorlog tegen Spanje voortzetten. Toen hij stierf in 1647 waren de vredesonderhandelingen tussen Spanje en de Republiek al in volle gang. Op het stadhuis in het Duitse Münster werd in 1648 de vrede getekend. In het vredesverdrag stond, dat Spanje de Republiek erkende als zelfstandige staat.

Dankdag

Na een lange, moeilijke strijd was de Tachtigjarige Oorlog voorbij. Met Gods hulp was de vrijheid bevochten. Iedereen was nu vrij om God te dienen naar Zijn Woord. Daarvoor kwam Hem de eer toe. De Staten-Generaal riepen daarom op tot het houden van een dankdag. De Zeeuwen hielden echter een biddag.

De wonderen des Allerhoogsten

Ds. Abraham van der Velde (1614-1677) schreef het boek *De Wonderen des Allerhoogsten*. Daarin vertelde hij, hoe de Heere op wonderlijke wijze ons land van de Spanjaarden en andere vijanden redde.

Willem II en zijn vrouw Mary

Stadhouder Willem II (1626-1650)

De stad Amsterdam

De prins voor Amsterdam

De oudste zoon van Frederik Hendrik, Willem II, volgde hem op. Deze jonge stadhouder was een felle tegenstander van de vrede. Hij maakte plannen om weer oorlog te gaan voeren. De Staten van Holland wilden juist een deel van het leger afdanken. Prins Willem was woedend, toen hij hoorde dat zijn soldaten naar huis gestuurd zouden worden. Onverwachts liet hij zes Hollandse regenten opsluiten op Slot Loevestein. Hij trok met een flink leger naar Amsterdam om hen te dwingen de soldaten niet af te danken. De regenten sloten toen een overeenkomst met de prins.

Slot Loevestein

Zonder stadhouder

Door deze overwinning begon prins Willem II aan te sturen op oorlog. Zover kwam het niet. In 1650 stierf hij na een kortstondige ziekte. Acht dagen later werd er in het paleis een zoontje geboren, een kleine Willem: Willem III.
De Hollandse regenten waren opgelucht door de dood van de stadhouder. Zij schaften het ambt van stadhouder af. Alleen de Staten van Groningen en Drenthe kozen voor de Friese stadhouder Willem Frederik. In de andere gewesten begon het 'Eerste Stadhouderloze Tijdperk'.